

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเทคโนโลยีทางด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิทยุโทรทัศน์ มีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนอย่างหนึ่งคือการ นำเทคโนโลยีการส่งสัญญาณภาพผ่านดาวเทียมมาช่วยถ่ายทอดสัญญาณโทรทัศน์ ระหว่างสถานีแม่ข่าย ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเมืองหลวงกับสถานีเครือข่าย ซึ่งตั้งอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ จากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้วิทยุโทรทัศน์กลายเป็นสื่อมวลชนที่มีความรวดเร็ว สามารถเข้าถึงผู้ชมได้อย่างกว้างขวางทั่วทุกภูมิภาคของประเทศได้ในเวลาอันสั้น การแพร่ภาพออกอากาศรายการโทรทัศน์ในระบบเครือข่ายตามที่ปรากฏในขณะนี้ ทำให้ผู้ชมมีโอกาสรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเช่นเดียวกันทั้งประเทศ ลักษณะเช่นนี้ทำให้คนในเขตพื้นที่ห่างไกลได้รับทราบเรื่องราวต่าง ๆ ที่เสนอผ่านทางวิทยุโทรทัศน์ได้ใกล้เคียงกับคนที่อยู่ในเมือง ซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยขยายขอบเขตความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้กว้างออกไป

รายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ ถ้าเปรียบเทียบกับแล้วจะเป็นเนื้อหาด้านความบันเทิง มากกว่ารายการประเภทข่าว และรายการที่มีเนื้อหาด้านความรู้ เนื่องจากรายการโทรทัศน์ต้องผลิตรายการให้ได้รับความนิยมจากผู้ชม เพื่อจะได้รับการสนับสนุนจากโฆษณาเพิ่มมากขึ้น อิทธิพลของโฆษณา จึงมีอำนาจในการกำหนดรูปแบบและเนื้อหาสาระของรายการโทรทัศน์ เป็นอย่างมาก นอกจากนี้เนื้อหารายการส่วนใหญ่มีแนวโน้มมุ่งจะสนองผู้ชมที่เป็นคนในเมืองใหญ่ซึ่งเป็นเป้าหมายทางการตลาดหลัก เสียมากกว่า ทำให้เนื้อหาในรายการโทรทัศน์ มีแนวโน้มว่าเป็นสารหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนในสังคมเมืองมากกว่าสังคมชนบท ผู้ชมในชนบทอาจได้รับอิทธิพลจากเนื้อหารายการเหล่านั้น กล่าวคือ อาจกระทบต่อค่านิยม ปทัศฐาน จารีต ประเพณี ความเชื่อ ดังนั้นการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีในสังคมเมือง อาจจะเป็นแรงกระตุ้นให้คนในสังคมชนบทเปลี่ยนแปลงโดยการยอมรับ ปทัศฐาน ค่านิยมและวัฒนธรรม ตามแบบอย่างสังคมเมือง ซึ่งนับว่าเป็นบทบาทของสื่อมวลชนในด้าน การบุกรุกทางวัฒนธรรม (Cultural invastion) จาก

วัฒนธรรมอื่น การนำทรัพยากรคลื่นวิทยุ ที่มีอยู่อย่างจำกัดไปผลิตรายการโทรทัศน์ให้แก่คนบางกลุ่ม อาจทำให้การดำเนินชีวิตของชาวชนบทเปลี่ยนแปลงไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

นักวิชาการบางกลุ่มเคยได้ให้ข้อเสนอเอาไว้ว่า สื่อมวลชนเกิดขึ้นมาเพื่อตอบสนองและรับใช้ผู้รับสาร การที่จะตอบสนองผู้รับสารสามารถทำได้หลายวิธี วิธีการหนึ่งที่สามารถรับใช้ผู้รับสาร คือ การจัดเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในสารให้สอดคล้องกับสภาพสังคมของผู้รับสารให้มากที่สุด เพราะโดยปกติประชาชนย่อมให้ความสนใจกับสิ่งที่ใกล้ตัวก่อนเสมอ ในกรณีการแพร่ภาพออกอากาศรายการโทรทัศน์ในระบบเครือข่ายย่อมไม่สามารถจะทำได้เพราะในแต่ละภูมิภาคย่อมมีความแตกต่างกัน ความต้องการในการรับสารบางอย่างย่อมแตกต่างกันด้วย

อย่างไรก็ตามยังมีสถานีวิทยุโทรทัศน์ในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคของประเทศไทยมีการผลิตรายการโทรทัศน์และแพร่ภาพออกอากาศ เพื่อเสนอแก่ผู้ชมในท้องถิ่นในพื้นที่ที่สถานีวิทยุโทรทัศน์ตั้งอยู่ หากพิจารณาในแง่ของสื่อมวลชนท้องถิ่นแล้วน่าจะถือได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นได้รับข่าวสารต่าง ๆ สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และความสนใจของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารอยู่ในสังคมเดียวกัน ย่อมมีความเข้าใจถึงสิ่งที่ควรจะทำการสื่อสารระหว่างกัน ซึ่งน่าจะให้สารที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ชมในระดับท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 12 สุราษฎร์ธานี (สทท.12) เป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์ในส่วนภูมิภาคสถานีหนึ่ง ที่น่าจะตอบสนองความต้องการของผู้ชมในพื้นที่ภาคใต้ได้เป็นอย่างดี รายการโทรทัศน์ที่แพร่ภาพออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 12 สุราษฎร์ธานี จะแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ รายการโทรทัศน์ซึ่งถ่ายทอดสัญญาณออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 (สทท.11) กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นรายการโทรทัศน์ระดับประเทศ (National Programme) และรายการโทรทัศน์ที่สถานีดำเนินการคัดเลือกหรือผลิตเพื่อแพร่ภาพออกอากาศเอง ซึ่งจัดว่าเป็นรายการโทรทัศน์ระดับท้องถิ่น (Local Programme)

สำหรับรายการโทรทัศน์ระดับท้องถิ่น (Local programme) ที่ควรแก่การสนใจรายการหนึ่งคือ " รายการข่าวท้องถิ่นภาคใต้ " ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอต่อเนื่องกันมาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มก่อตั้งสถานี ในขณะที่รายการท้องถิ่นอื่น ๆ ส่วนใหญ่ถูกยกเลิกและถูกแทนที่

ด้วยรายการโทรทัศน์ซึ่งถ่ายทอดมาจากสถานีแม่ข่าย (สทท.11)

ตามหลักการแนวคิดทั่วไป รายการข่าวท้องถิ่น หมายถึง การเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง กล่าวคือ นำเสนอข่าวสารเพื่อช่วยสะท้อนให้ผู้ชมได้รับรู้เรื่องราวในสิ่งที่ใกล้ตัวและสอดคล้องกับสังคมที่เป็นอยู่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งข่าวท้องถิ่นนั้นทำหน้าที่ในฐานะ เป็นผู้สังเกตสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น คอยติดตามเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น แล้วกระจายไปให้สมาชิกของสังคมได้รับรู้ให้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นกับสังคมท้องถิ่น

หากพิจารณาตามแนวคิดดังกล่าวข้างต้นแล้ว เนื้อหาที่ปรากฏใน รายการ"ข่าวท้องถิ่นภาคใต้" ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 12 สุราษฎร์ธานี จึงควรจะมีเนื้อหาที่สะท้อนปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมท้องถิ่นภาคใต้ได้ในระดับหนึ่ง

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาโครงสร้างเนื้อหาสาระ และ ความจริงเกี่ยวกับการเสนอรายการข่าวท้องถิ่นภาคใต้ ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 12 สุราษฎร์ธานี เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงว่าสื่อมวลชนท้องถิ่นแห่งนี้ได้เสนอเนื้อหารายการข่าวท้องถิ่นภาคใต้ในลักษณะอย่างไร มีขั้นตอนและวิธีการผลิตรายการข่าวท้องถิ่นภาคใต้ได้อย่างไร ปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการเสนอรายการข่าวท้องถิ่นภาคใต้ได้อย่างไร หากทราบลักษณะโครงสร้างเนื้อหาตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการเสนอเนื้อหารายการข่าวท้องถิ่นภาคใต้ ก็สามารถทราบข้อเท็จจริงซึ่งสามารถจะนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง รายการข่าวท้องถิ่นภาคใต้ ให้เหมาะสมต่อไป

ปัญหานำการวิจัย

1. ลักษณะโครงสร้างและเนื้อหาสาระ"ข่าวท้องถิ่นภาคใต้" ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 12 สุราษฎร์ธานี มีลักษณะอย่างไร
2. รายการ"ข่าวท้องถิ่นภาคใต้" ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 12 สุราษฎร์ธานี มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการผลิตอย่างไร
3. ปัจจัยอะไรบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับต่อการกำหนดเนื้อหาสาระ"ข่าวท้องถิ่นภาคใต้" ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 12 สุราษฎร์ธานี

วัตถุประสงค์นำการวิจัย

1. เพื่อให้เข้าใจลักษณะโครงสร้าง และเนื้อหารายการ"ข่าวท้องถิ่นภาคใต้" ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 12 สุราษฎร์ธานี
2. เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอน และวิธีการดำเนินการผลิตรายการ"ข่าวท้องถิ่นภาคใต้" ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 12 สุราษฎร์ธานี
3. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการกำหนดเนื้อหารายการ"ข่าวท้องถิ่นภาคใต้" ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 12 สุราษฎร์ธานี

ข้อสันนิษฐานการวิจัย

1. โครงสร้าง และเนื้อหารายการ"ข่าวท้องถิ่นภาคใต้" ที่นำเสนอจะเป็นข่าวสารเพื่อประชาสัมพันธ์กิจการในวงราชการ โดยมีเนื้อหาประเภทข่าวมากกว่าเนื้อหาอื่น ๆ
2. ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการผลิตรายการ"ข่าวท้องถิ่นภาคใต้" จะมีขั้นตอนก่อนการผลิต ขั้นตอนการผลิต และขั้นตอนหลังการผลิต ตามลักษณะการผลิตงานด้านการสื่อสารทั่ว ๆ ไป ในแต่ละขั้นตอนจะมีปัจจัยภายในองค์กรและปัจจัยภายนอกองค์กรเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของรายการ"ข่าวท้องถิ่นภาคใต้" ทั้งในด้านรูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาต่างในรายการ
3. ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกส่วนใหญ่จะเป็นอุปสรรคในการผลิตรายการมากกว่าจะช่วยส่งเสริมคุณภาพรายการ

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษา รายการ "ข่าวท้องถิ่นภาคใต้" ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 12 สุราษฎร์ธานี ที่แพร่ภาพออกอากาศเวลา 17.30 น. ถึง 18.00 น. ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่ วันที่ 1 ธันวาคม 2534 - 28 กุมภาพันธ์ 2535 รวมเวลา 3 เดือน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้าวท้องถิ่น หมายถึงข้าวทุกประเภท ที่ปรากฏในรายการ"ข้าวท้องถิ่นภาคใต้"
2. รายการ"ข้าวท้องถิ่นภาคใต้" หมายถึงรายการโทรทัศน์ที่สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 12 สุราษฎร์ธานีเป็นผู้ดำเนินการเองซึ่งแพร่ภาพออกอากาศในช่วงเวลา 17.30 น.- 18.00 น.
3. โครงสร้างรายการ"ข้าวท้องถิ่นภาคใต้"หมายถึงโครงสร้างทางด้านเนื้อหาสาระต่าง ๆ ผู้ดำเนินรายการ วิธีการนำเสนอ ทิศทางการสื่อสาร
4. ประเภทของข่าว หมายถึงประเภทของเนื้อหาข่าวที่ปรากฏในรายการข้าวท้องถิ่นภาคใต้ตามที่กำหนดไว้ในกรอบการวิเคราะห์ข้อมูล
5. ขั้นตอน และวิธีดำเนินการผลิตข่าวท้องถิ่น หมายถึง ขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มเตรียมการผลิตข่าวจนถึงมีการแพร่ภาพออกอากาศในรายการ"ข้าวท้องถิ่นภาคใต้"ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการคัดเลือกแหล่งข่าว การสื่อข่าว การคัดเลือกข่าวที่จะเสนอ การจัดเรียงลำดับข่าวที่เสนอในรายการ และการแพร่ภาพออกอากาศ เป็นต้น
6. ปัจจัยภายในองค์กร หมายถึง องค์ประกอบหรือสิ่งที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายการข้าวท้องถิ่นทั้งด้านเนื้อหาข่าว และการนำเสนอข่าว อันเกิดจากภายในตัวองค์กรคือสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 12 สุราษฎร์ธานี เองเช่นโครงสร้างการบริหาร ภาระหน้าที่ของสถานี เครื่องมือและเทคโนโลยีของสถานี บุคลากรของสถานี งบประมาณ เป็นต้น
7. ปัจจัยภายนอกองค์กร หมายถึง สิ่งที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องและส่งผลต่อเนื้อหาข่าวท้องถิ่น วิธีการเสนอข่าวท้องถิ่น อันเกิดจากภายนอกองค์กร เช่น แหล่งข่าว ผู้ให้ข้อมูล คู่แข่ง สถานีแม่ข่าย ลักษณะภูมิประเทศ เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพเนื้อหารายการโทรทัศน์ระดับท้องถิ่นของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 12 สุราษฎร์ธานี รวมทั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ในส่วนภูมิภาคช่องอื่น ๆ ด้วย